

Ataksija: informācija pacientiem

KAS TAS IR?

Vārds - Ataksija nāk no Grieķu valodas un nozīmē "bez noteiktas kārtības". Ar ataksiju apzīmē neorganizētas, neveiklas kustības un koordinācijas traucējumus. Precīzu kustību koordināciju nodrošina vairākas nervu sistēmas struktūras, kas darbojas ciešā sadarbībā. Ataksija rodas tad, ja kādā no šīm sistēmām irattīstījušies traucējumi. Jūsu ārsts veiks izmeklējumus un mēģinās noskaidrot, vai ataksiju izraisa galvas smadzeņu, muguras smadzeņu vai nervu funkciju traucējumi. Ataksijas gadījumā visbiežāk bojātās ir smadzenītes, kas ir viena no galvas smadzeņu struktūrām.

KĀDI IR ATAKSIJAS SIMPTOMI?

- Grūtības noturēt līdzsvaru stāvot
- Grūtības staigāt, kas var izpausties kā:
 - Gaita ar plati novietotām pēdām
 - Šūpošanās vai krišana uz vienu pusi
 - Nespēja noiet pa taisnu līniju
 - Kritieni nestabilitātes dēļ
- Nekoordinētas, neveiklas roku kustības
- Trīce (tremors), kas parasti pasliktinās sniedzoties pēc kāda objekta. Tā var skart rokas, kājas, galvu vai pat visu ķermeni.
- Runas grūtības, lielākoties neskaidra runa
- Acu kustību traucējumi, kas var izraisīt dubultošanos vai neskaidru redzi
- Galvas reiboņi

KĀDI IR CĒĻŅI?

Ataksija ir neiroloģisks simptoms nevis slimība, kam ir daudz iespējamu cēloņu, piemēram:

- Galvas smadzeņu bojājums, ko izraisa audzējs, insults, galvas trauma, infekcija, u.c.
- Vitamīnu deficīti, piemēram, zems vitamīna B1, B12 vai E līmenis
- Saskare ar noteiktiem toksīniem vai medikamentiem, piemēram, fenitoīns, karbamazepīns, barbiturāti, nomierinošie medikamenti, daži antibiotiķi, litijs, amiodarons un alkohols
- Autoimūnās sistēmas traucējumi: multiplā skleroze, imūnā reakcija pret audzēju, smadzeņu asinsvadu iekaisums vai celiakija

- Metabolas saslīmšanas, piemēram, vairogdziedzera disfunkcija vai zems cukura līmenis asinīs
- Neurodeģeneratīvas saslīmšanas, kuru gadījumā smadzenēs zūd nervu šūnas, tādas kā, multisistēmu atrofija (MSA), spinocerebelāra ataksija (SCA), u.c.
- Iedzimtas (ģenētiskas vai mantotas) saslīmšanas

KĀ ATAKSIJU DIAGNOSTICĒ?

Lai diagnosticētu ataksiju, ārsts jautās par Jūsu saslīmšanas vēsturi un slimībām ģimenē. Tad tiks veikta detalizēta neiroloģiskā apskate un ja nepieciešams papildus diagnostiskie testi:

- Attēldiagnostika: galvas smadzeņu izmeklēšana izmantojot kompjūtertomogrāfiju (KT) vai magnētisko rezonansi (MRI) un/vai muguras smadzeņu izmeklēšana veicot MRI
- Asins, urīna un spinālā šķidruma analīzes
- Asinsspiediena kontrole un testi urīnācijas traucējumu noteikšanai
- Sirds izmeklējumi
- Nervu vadīšanas izmeklējumi un elektromiogrāfija (ENG/EMG)
- Kognitīvā un neiropsiholoģiskā testēšana
- Acu izmeklējumi
- Asins analīzes ģenētiskām/ iedzimtām ataksijām

VAI PASTĀV ĀRSTĒŠANA?

Ataksijas ārstēšanas iespējas ir atkarīgas no cēloņa. Ja ataksijas radusies medikamentu vai toksīnu ietekmes rezultātā, to lietošanas pārtraukšana mazinās ataksiju. Ārstēšana var būt iespējama noteiktu vitamīnu deficītu, audzēju, autoimūnu saslīmšanu vai metabolu saslīmšanu gadījumos. Dažām ģenētiskām ataksijām ir iespējama specifiska vitamīnu vai medikamentoza terapija. Tomēr daudziem ataksiju cēloņiem specifiska ārstēšana nepastāv, tādā gadījumā fizioterapija, ergoterapija un logopēds var palīdzēt uzlabot funkciju un dzīves kvalitāti pacientiem ar ataksiju.